

2 (2011): 30–32. Print.

2. Dombrovska, S.M. "Mechanism of implementation of e-education in HEI of Ukraine". *E-education – start of modern state to future [Dystancijne navchannja – start iz syogodennja v maybutne]* 2 (2016): 45–46. Print.

3. Dombrovska, S.M. "Improvement of the mechanisms of implementation of information and communication technologies in the training of civil protection specialists". *Theory and practice of public administration [Teoriya ta praktyka dergavnogo upravlinnja]* 2 (2015): 263–267. Print.

4. Didik, Yu.S. and Lvovich, O.M. *Distance learning. Recommended bibliographic point*. Kyiv: Dergavna biblioteka dlya yunactva. 2006. Print.

5. Moskal, Y. "World tendencies of development of distance and distance higher education". *Psychology and society [Psychologija ta suspilstvo]* 3 (2008): 116–122. Print.

6. Kudryavtseva, S.P. and Kolos, V.V. *International Information*. Kyiv: Slovo. 2005. Print.

7. Ovcharuk, O.V. "Remote education in European countries and USA in the context of the development of innovative technologies". *Computer in school and family [Kompyuter u shkoli ta simj]* 7 (2014): 37–40. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.1492109

УДК 352.071

Хома О. З., аспірант МАУП, м. Київ

*Номa О., postgraduate Interregional Academy of Personnel Management,
Kyiv*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

STATE REGULATION OF THE TRANSFORMATION OF THE SYSTEM OF EDUCATION OF UKRAINE IN DECENTRALIZATION CONDITIONS

Визначено, що розвиток освітніх установ і, перш за все, системи початкової та середньої професійної освіти залежить від ефективності функціонування ринку освітніх послуг, готовність кожного установи задовольняти місцеві потреби у відповідних фахівцях. Вирішення цього завдання вимагає активної участі регіональних установ освіти, рад директорів професійних училищ, ліцеїв і коледжів та визначення їх ролі і місця в системі підготовки робітничих кадрів та фахівців. При цьому створювалася загроза, що національна освітня система, сліпо слідує

за західними стандартами і нормами, непомітно стане втрачати наше унікальне становище на світовому ринку знань як країни з сильним фундаментальною освітою.

Ключові слова: державне регулювання, система освіти, децентралізація, регіональна політика, ринок освітніх послуг, ринок знань, реструктуризація освіти, регіоні системи моніторингу.

It has been determined that the development of educational institutions and, above all, the system of primary and secondary vocational education depends on the efficiency of the functioning of the educational services market, the readiness of each institution to meet the local needs of the relevant specialists. Solving this problem requires the active participation of regional education ministries, the boards of directors of vocational schools, lyceums and colleges, and their role and place in the system of training of workers and specialists. At the same time, the threat that the national education system, blindly following Western norms and norms, would imperceptibly begin to lose our unique position in the global knowledge market as a country with strong fundamental education.

Keywords: state regulation, education system, decentralization, regional policy, market of educational services, knowledge market, education restructuring, monitoring system region.

Постановка проблеми. Система початкової та середньої професійної освіти до сих пір орієнтована на пропозицію, а не на попит з боку реальної економіки, що вимагає підготовки фахівців за певним набором спеціальностей з навичками і компетентністю, які здатна забезпечити тільки система безперервної освіти. Сфера початкової та середньої професійної освіти залишається зоною недофінансування з боку держави, а тому й зоною соціального неблагополуччя.

Розвиток освітніх установ і, перш за все, системи початкової та середньої професійної освіти залежить від ефективності функціонування ринку освітніх послуг, готовність кожного установи задовольняти місцеві потреби у відповідних фахівцях. Вирішення цього завдання вимагає активної участі регіональних установ освіти, рад директорів професійних училищ, ліцеїв і коледжів та визначення їх ролі і місця в системі підготовки робітничих кадрів та фахівців. При цьому створювалася загроза, що національна освітня система, сліпо слідуючи за західними стандартами і нормами, непомітно стане втрачати наше унікальне становище на світовому ринку знань як країни з сильним фундаментальною освітою.

Однак це все аж ніяк не означає відсутність потреби в реструктуризації нашої освіти. Зокрема, на принциповій важливості набуває надання нашому вкрай цінному фундаментального утворення прагматичної складової, орієнтованої на обслуговування економіки. Наш ринок освітніх послуг виявився перед вибором: або йому вчити тому, що цікаво і подобається молоді, або

тому, що затребуване економікою. Разом з тим підвищення якості освіти передбачає перетворення вже існуючих університетів в «супервузи» в процесі саморозвитку самого освітнього співтовариства, а також введення нових організаційно-правових форм освітніх установ, що сприятиме підвищенню їх автономності та самостійності, ступеня підприємницької та педагогічної свободи, прав в легітимному порядку залучати корпоративний капітал і співпрацювати з ним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам державного регулювання трансформації системи освіти України в умовах децентралізації присвячено праці таких науковців: Е.М. Ахромкін, Ю.С. Дорофєєва, Т.М. Боголіб, О.В. Перепелюкова та ін. Однак, у більшості наукових розвідок мало уваги приділено розвитку ринку освітніх послуг в регіоні. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напрямку дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є розробка теоретичних і методичних основ сучасного державного регулювання розвитку освітніх послуг, а також розгляд в умовах децентралізації. Що призвело до формування шляхів та напрямків державного регулювання трансформації системи освіти України в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Тим часом перехід до ринкових форм функціонування національної системи вищої освіти ознаменувався новими тенденціями і якісними змінами. Останні можна охарактеризувати таким чином:

1. Чітко простежується необхідність постіндустріальної трансформації в освіті.

2. Стає очевидною збільшення вищої професійної освіти, що проявляється в розширенні сфер застосування вищої освіти.

3. Збільшується частка платної освіти (зростає чисельність вузів), відбувається перехід від державного фінансування вузів до підтримки приватними особами і приватним капіталом.

4. Спостерігається перехід до «гнучким» спеціальностями, зростання продажів освітніх послуг по формуванню особистісних стратегій розвитку, професійного зростання та підвищення компетентності.

5. Почався процес інтернаціоналізації вищої освіти, що проявляється в поширенні загальноєвропейських освітніх стандартів, внутрішньодержавні та міждержавні освітньої мобільності (результат Болонського процесу).

6. Чітко простежується зміна освітніх технологій зі скороченням частки традиційних форм і процесів навчання і більш широким переходом до використання сучасних інформаційних технологій; введення гнучкого навчального процесу, включення в нього наукових досліджень.

7. Дедалі більшого розвитку набуває додаткова дослідницька функція вузів, що реалізується в проведенні досліджень, втіленні результатів розробок і в комерційні продукти, в отриманні патентів і ліцензій.

Говорячи про постіндустріальної трансформації національної освітньої системи, слід зупинитися на її відмінностях від зарубіжних освітніх систем і

одночасно на збереженні переваг радянської освітньої системи. Відмітна особливість нашої системи вищої освіти - її масштабність.

Разом з тим важливою конкурентною перевагою залишається створення в радянський період бази досить фундаментальної вищої освіти, кваліфікованих кадрів з усіх галузей знань і галузях економіки. Такого роду фундаменталізм залишається нашим певним конкурентною перевагою. У свою чергу, приєднання України до Болонського процесу вдосконалення системи вищої освіти 19 травня 2005 року означало певні зміни, пов'язані з впровадженням дворівневої системи вищої освіти - бакалавра і магістра.

Аналогічні негативні процеси спостерігаються і в секторі початкової та середньої професійної освіти. Усе це дозволяє виділити три аспекти у формуванні та розвитку ринку освітніх послуг, а саме:

- галузевий аспект, вироблення єдиної регіональної політики в сфері професійної освіти, спрямованої на максимальне використання національної мережі початкових і середніх професійних освітніх установ;
- розвиток прямих зв'язків освітніх установ з підприємствами з метою підготовки необхідних їм трудових ресурсів в конкретному кількості;
- створення в регіонах системи моніторингу за зміною професійної та кваліфікаційної структури попиту на робочу силу і здійснення в Відповідно до цих змін структурних зрушень в системі професійної освіти [1].

В даний час розвиток професійної освіти багато в чому визначається характером взаємовідносин установ професійної освіти, підприємств і регіональних органів виконавчої влади.

При цьому результативність такої взаємодії слід оцінювати певними параметрами, а саме:

- здатністю спільними зусиллями збалансувати диспропорції на ринку освітніх послуг;
- можливостями готувати кадри для інноваційних структур і підрозділів регіональної економіки;
- забезпеченням випереджаючої структури пропозиції освітніх послуг з урахуванням прогнозів і програм соціально-економічного розвитку регіону. між тим, переважна частина середніх професійних закладів є державними, що зумовлює важливість державного фінансування [2].

Цільове фінансування в системі професійної освіти здійснюється різними групами споживачів. Індивідуальні громадяни (споживачі), самостійно оплачують освітні послуги, виходять з майбутнього, коли вони отримають високооплачувану роботу за обраною спеціальністю.

Корпоративні споживачі (роботодавці) оплачують освітні послуги найманих працівників з метою отримання кваліфікованої робочої сили.

Нарешті, держава виступає як корпоративний замовник, здійснює цільове фінансування освітніх послуг за конкретними напрямками, а також, виходячи з конституційного права надання рівних можливостей для різних соціальних верств з різних територіальних утворень на отримання безкоштов-

ної освіти, забезпечує реалізацію такого права з метою вирішення загальної освітньої завдання організації освіти для підростаючого покоління [3].

Для забезпечення масовості вищої освіти в нашій країні використовуються і інші шляхи. Одна з форм підвищення масовості освіти пов'язана з розвитком системи освітніх кредитів.

Однак цей шлях до доступності освіти ще вимагає своєї відпрацювання в нашій країні. Поки ж система надання фінансової допомоги студентам робить тільки перші кроки [4]. Освітні кредити поки не можуть розглядатися як реальний засіб здобуття вищої освіти для громадян, які не мають можливостей оплачувати освіту при недостатності бюджетних місць.

Все це дає переконливе підтвердження того, що автономне розвиток ринку освітніх послуг на національному та регіональному рівні не в змозі забезпечити певний їх рівновагу. Необхідно шукати нові підходи до їх розвитку і вдосконалення.

Найважливішим показником функціонування національної освітньої системи виступають показники чисельності фахівців, що випускаються для всіх галузей реальної економіки і їх структура [5]. Остання значною мірою відображає не стільки структурні зміни в економіці, скільки результати переходу освітніх установ у своїй діяльності на задоволення запитів населення.

Відомо, що професійна підготовка робочої сили здійснюється, перш за все, освітніми установами трьох рівнів: в системі початкової професійної освіти (професійно-технічні училища, ліцеї, відділення на базі основної загальної освіти та ін.), середньої спеціальної освіти (коледжі, технікуми) і вищого професійного (вищі навчальні заклади) [6].

З іншого боку, мають місце і прорахунки у визначенні перспективної потреби в кваліфікованих кадрах за професіями та спеціальностями і їх підготовка в обсягах і структурі, які не враховують реальні потреби економіки. Висока і наростаюча з року в рік потреба в працівниках з боку галузей економіки, як зазначалося, в першу чергу, пов'язана з нестачею осіб робітничих професій і в меншій мірі - осіб із середнім і вищою професійною освітою. Разом з тим, пропозицію професійно підготовленою робочої сили з боку освітніх установ характеризується різноспрямованими тенденціями: істотним зниженням за останні 10-12 років числа і зміною структури випускників нижчої ланки професійної освіти (замість токарів, фрезерувальників, пресувальників, малярів, штукатурів, мулярів, слюсарів та тощо готувалися перукарі, кухарі, кондитери, бухгалтери, менеджери та ін.); одночасним дворазовим і більше зростанням обсягу підготовки і випуску фахівців вищими навчальними закладами при односторонності їх структури (зростання числа фахівців з економіки та управління при скороченні їх по металургії, машинобудування, приладобудування, радіотехніці, сільському господарству, не кажучи вже про освіту, охорону здоров'я, культуру і мистецтві) [7].

Висновки. В результаті на ринку праці при гострому дефіциті робочих рук спостерігається перевиробництво фахівців з вищою освітою, значна час-

тина яких працевлаштовується на робочі місця (секретарів, референтів та тощо), які не потребують такого рівня професійної підготовки.

І, нарешті, професійні характеристики української робочої сили викликають певні нарікання. Як показала практика, якісна структура вітчизняної робочої сили в цілому поступається західній. Включення України в світогосподарські процеси, зробило очевидним низьку культуру вітчизняного праці, недостатню професійну підготовку (яка адекватна переважному в країні технологічно застарілого виробництва), розрив між професійною освітою, перш за все, вищим, і вимогами ринку праці. Професійний рівень значної частини українських працівників не відповідає міжнародним стандартам.

Таким чином, як свідчать наведені дані, національний ринок праці перебуває в деформованому стані в зв'язку з неузгодженістю між попитом і пропозицією на робочу силу за обсягом, структурі і якості її підготовки, що обумовлено відсутністю збалансованості між ринком праці і ринком освітніх послуг. У свою чергу, на відтворення трудових ресурсів в регіонах накладають відбиток не тільки загальноекономічні фактори, а й особливості регіонального соціально-економічного розвитку, що визначають стан регіональних ринків праці.

Список використаних джерел:

1. Габа І.М. «Децентралізація» - деякі плюси і мінуси / І.М. Габа // РайонІнфо. – 2014. – № 1. – С. 5.

2. Данилишин Б.М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати? [Електронний ресурс] / Б.М. Данилишин // Контакти.ua. – Режим доступу: <http://kontrakty.ua/article/82116>.

3. Макаров Г.В. Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс] // НІСД. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>.

4. Юрченко К. Які ризики децентралізації? / К. Юрченко, Г. Гудзь // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/kyurchenko/article/17090.aspx>.

5. Шевченко О. Бюджетно-фінансова децентралізація у контексті підвищення ефективності управління регіонами [Електронний ресурс] / О. Шевченко // НІСД. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/9.htm>.

6. Децентралізація: все ще в рошуках рецептів року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/economics_of_regions/decentralizaciya-vse-sche-v-poshukah-receptiv-.html.

7. Демчак Р. Бюджетна децентралізація є основним чинником економічної безпеки держави [Електронний ресурс] / Р. Демчак // Солідарність. – Режим доступу: <http://solydarnist.org/?p=15037>.

References:

1. Gaba, I.M. "Decentralization" – some pros and cons". *RajonInfo* 1 (2014): 5. Print.

2. Danilyshyn, B.M. "Decentralization of governance in Ukraine: how to start?". *Kontrakty.ua* (2014). Available at: <http://kontrakty.ua/article/82116> (Accessed 18 Oct. 2018).

3. "Expected risks in the process of decentralization of power in Ukraine.

Analyticnote)". *The National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine* (2014). Available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>. (Accessed 18 Oct. 2018).

4. Yurchenko, K. and Hutz, G. "What are the risks of decentralization?". Available at: <http://blog.liga.net/user/kyurchenko/article/17090.aspx>. (Accessed 18 Oct. 2018).

5. Shchevchenko, O. "Fiscal decentralization in the context of improving the management of regions". *The National Institute for Strategic Studies under the President of Ukraine* (2008). Available at: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/april08/9.htm>. (Accessed 18 Oct. 2018).

6. "Decentralization: still searching for recipes". *Dzerkalo tyzhnia* (2014). Available at: http://gazeta.dt.ua/economics_of_regions/decentralizaciya-vse-sche-v-poshukah-receptiv-.html. (Accessed 18 Oct. 2018).

7. "Fiscal decentralization is a major factor in economic security". *Solidarnist'* (2015). Available at: <http://solydarnist.org/?p=15037>. (Accessed 18 Oct. 2018).

DOI: 10.5281/zenodo.1492115

УДК [351:378:796.011.3](477)

Шевчук О. Р., аспірант ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

Shevchuk O., Postgraduate Student of the Training Research and Production Centre of the National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ Й СПОРТУ

LEGAL MECHANISM OF PUBLIC REGULATION OF PHYSICAL TRAINING AND SPORTS

У статті проведений системний аналіз законодавчої бази державного регулювання в сфері фізичної культури і спорту. Досліджено становлення та генезис організаційних, правових, функціональних основ діяльності органів виконавчої влади України в сфері фізичної культури і спорту. Розглянуто проблеми становлення фізичної культури в Україні, її стан та визначено значення фізичної культури в сучасному суспільстві.

Ключові слова: *правовий механізм державного регулювання, фізична культура та спорт, державне регулювання фізичною культурою та спортом.*

A systematic analysis of the legislative framework of public regulation in the field of physical training and sports has been provided in the article. The formation and gene-